

De danske Fagforeninger.

Ved

Marcus Rubin.

Fagforeningerne i Danmark ere opstaaede sammen med den socialistiske Bevægelse i Begyndelsen af 70erne; de vare ved deres Oprettelse i 1872 Sektioner under „Internationale“, og da denne Forening blev forbudt her i Landet, oprettedes 1873 „de frie Fagforeninger“. I Begyndelsen sluttede mange Arbejdere sig til dem, men i Løbet af 70erne hensygnede de, dels paa Grund af økonomiske Vanskeligheder, dels fordi den hele socialdemokratiske Bevægelse i hin Tid havde vekslede Førere, var uden fast Organisation og dermed uden Styrke og Indflydelse.

I Begyndelsen af 80erne forandredes disse Forhold efterhaanden, Socialdemokratiet fik en fast, mere bevidst, tildels mere maadeholden Ledelse og vandt derved betydeligt Terræn; samtidig ere ogsaa Fagforeningerne tiltagne i Omfang og have forøget deres Indflydelse ikke blot overfor Arbejderbefolkningen, men ogsaa overfor Arbejdsgiverne og de be-

*) Nærværende Redegørelse er fremkommet ifølge Opfordring fra den kgl. engelske Arbejderkommission, gennem dens Sekretær, Mr. *Geoffrey Drage*, og er tilsendt denne i engelsk Oversættelse,

De danske Fagforeninger.

Ved

Marcus Rubin.

Fagforeningerne i Danmark ere opstaaede sammen med den socialistiske Bevægelse i Begyndelsen af 70erne; de vare ved deres Oprettelse i 1872 Sektioner under „Internationale“, og da denne Forening blev forbudt her i Landet, oprettedes 1873 „de frie Fagforeninger“. I Begyndelsen sluttede mange Arbejdere sig til dem, men i Løbet af 70erne hensygnede de, dels paa Grund af økonomiske Vanskeligheder, dels fordi den hele socialdemokratiske Bevægelse i hin Tid havde vekslede Førere, var uden fast Organisation og dermed uden Styrke og Indflydelse.

I Begyndelsen af 80erne forandredes disse Forhold efterhaanden, Socialdemokratiet fik en fast, mere bevidst, tildels mere maadeholden Ledelse og vandt derved betydeligt Terræn; samtidig ere ogsaa Fagforeningerne tiltagne i Omfang og have forøget deres Indflydelse ikke blot overfor Arbejderbefolkningen, men ogsaa overfor Arbejdsgiverne og de be-

*) Nærværende Redegørelse er fremkommet ifølge Opfordring fra den kgl. engelske Arbejderkommission, gennem dens Sekretær, Mr. *Geoffrey Drage*, og er tilsendt denne i engelsk Oversættelse,

midlede Samfundsklasser. De staa, som det i det følgende vil ses, endnu i intimt Forhold til Socialdemokratiet, men have dog en tildels uafhængig Ledelse af dette. Foruden ved Bestyrelsesformen ligger Adskillelsen navnlig deri, at man for at være Medlem af „Socialdemokratisk Forbund“ maa være Socialdemokrat af Anskuelser, men ikke behøver at være knyttet til noget bestemt Fag eller nogen bestemt begrænset Virksomhed, medens man for at være Medlem af en Fagforening maa høre til Faget eller Virksomheden og ikke behøver at være Socialdemokrat. Medens dernæst det socialdemokratiske Forbunds Formaal er den mere almindelige Agitation for Partiets vidtgaaende Theorier, ere Fagforeningernes Formaal i Reglen rettede paa øjeblikkelige Reformer i det enkelte Fags nuværende Arbejdsbetingelser, men med nødvendigt Hensyn til det bestaaende Grundlag for den hele Arbejdsordning.

Realisationen af saadanne mere praktiske Formaal er bleven Fagforeningerne lettet i de senere Aar, dels ved at selve deres Omfang og Styrken af deres Organisation har nødvendiggjort, at der tages Hensyn til dem og forhandles med dem fra Arbejdsgivernes Side, medens man tidligere søgte at gennemføre en ubetinget Afvisning af dem, dels fordi den moderne arbejdsvenlige Bevægelse i de styrende Kredse har indrømmet Rimeligheden af Arbejdernes Organisation, ja endog forudsætter den, for at Arbejdernes Organisationer og Arbejdsgivernes Organisationer, hvilke sidste efterhaanden udvikle sig som Modstykke, skal kunne danne Grundlaget for Fællesforhandlinger til Udjævning af de modstaaende Inter-

esser. At desuagtet Forbindelsen med Socialdemokratiet skærper Misstemningen og forøger Vanskelighederne, hver Gang en akut Interessekamp er oppe, behøver næppe at siges; men alt i alt har dog Anerkendelsen af Fagforeningerne — om ikke som andet, saa dog som „krigsførende Magt“ — muliggjort Overenskomster i højere Grad end tidligere, hvad der, som man nedenfor vil se, ogsaa er lettet ved de i den seneste Tid foretagne Forandringer i Fagforeningernes Bestyrelsesmaade og Vedtægter.

Der findes for Tiden i Danmark ca. 400 Fagforeninger med ialt ca. 35,000 Medlemmer, deraf 89 i København med ca. 22,000 Medlemmer; de øvrige Foreninger og Medlemmer ere fordelte i 59 Provinsbyer. (I Danmarks to største Provinsbyer, Aarhus og Odense, med noget over 30,000 Indbyggere hver, findes resp. 17 og 16 Fagforeninger med resp. 1500 og 1200 Medl.). Af det hele Antal Foreninger er et halvt Dusin kvindelige, med ca. 400 udelukkende kvindelige Medlemmer.

For at blive Medlem af en Fagforening kræves, som Regel, at Vedkommende, der ikke maa have gjort sig skyldig i nogen uhæderlig Handling, godtgør at have lært Faget og at kunne udføre de deri forefaldende Arbejder. Tillige fordre nogle af de største Foreninger, saasom Murernes, Tømrernes o. fl. — foruden at Vedkommende skal have aflagt „frivillig Svendep prøve“ (der nu aflægges under en offentlig Kommissions Tilsyn, efter Lavenes og dermed de tvungne Fagprøvers Ophør) — at Paagældende skal godtgøre at være Medlem af Fagets Sygekasse. Derimod kræves, som nævnt, ingen bestemt

politisk Trosbekendelse, men Størstedelen af Medlemmerne er dog faktisk Socialdemokrater.

Fagforeningernes Formaal er at skaffe Arbejderne de bedst mulige Arbejdsvilkaar (søge Lønnen hævet eller i hvert Fald fastholdt, regulere Arbejdstiden, optræde overfor formentlig Vilkaarlighed hos den enkelte Arbejdsgiver), dernæst at understøtte Arbejdsløse, anvise Arbejde eller yde Rejsehjælp til Arbejdsledige, søge Tvistigheder bilagte ved Voldgift og yde Medlemmerne juridisk Støtte i Sager vedrørende Arbejdsforhold, endelig at indsamle saa udførlige statistiske Redegørelser som muligt angaaende Arbejdsforholdene i hvert Fag. Derimod have Foreningerne intet med Sygehjælp at skaffe, idet de allerfleste Fag have selvstændige Sygekasser, og disses Bestyrelser ere uafhængige af Fagforeningernes. Medlemskontingentet i Fagforeningerne er fra 10 til 35 Øre pr. Uge efter den Udstrækning, i hvilken de forskellige Foreninger have optaget de ovennævnte Formaal og opfyldt dem.

En stor Del af Fagforeningerne ere sammen sluttede i „Forbund“, omfattende hele Landet, og nogle af disse Forbund gælde ikke blot det enkelte Fag, men adskillige indbyrdes beslægtede, saasom Snedkerforbundet: Bygningssnedkere, Møbelsnedkere, Modelsnedkere og Skibssnedkere; Smede- og Maskinarbejderforbundet: Grovsmede, Kedelsmede, Maskinarbejdere og Klejnsmede o. s. fr. Flere af Forbundene staa i Gensidighedsforhold til lignende Forbund i Udlandet.

Ved Siden af denne Forening over større Territorier af enkelte og beslægtede Fag, er i enhver af

de større Byer alle de enkelte Fagforeninger i Byen sammensluttede i „samvirkende Fagforeninger“. Disse Fælleskorporationer optræde til gensidig Støtte under Arbejdsnedlæggelser, til Understøttelse for Arbejdsløse i ekstraordinære Tilfælde m. v. og i det Hele paa samtlige Fagforeningers Vegne. I flere Byer er der gennem de samvirkende Fagforeninger, ved Forhandling med de centraliserede Arbejdsgiverorganisationer, oprettet staaende Voldgiftsretter til Afgørelse af faglige Stridigheder; ligeledes er der i København nu dannet Voldgiftsdomstole i flere Fag — sammensatte af et lige stort Antal Arbejdere paa vedkommende Fagforenings Vegne og Arbejdsgivere paa Mesterorganisationens Vegne med en af begge Parter valgt Opmand — og saadanne have ogsaa allerede flere Gange været i Virksomhed. Deres Resolutioner have dog kun moralsk bindende Kraft.

Organisationen for de københavnske samvirkende Fagforeninger er den, at Bestyrelserne for samtlige enkelte Fagforeninger tilsammen danne Repræsentantskabet, der samles en Gang maanedlig eller saa ofte der iøvrigt er Sager at behandle. Dette Repræsentantskab vælger 5 Medlemmer til det ledende Udvalg, som ialt bestaar af 7 Medlemmer, idet 2 vælges af det socialdemokratiske Forbund — en Levning fra den Tid, da den faglige og politiske Bevægelse vare samlede under en Ledelse. Dette Udvalg vælger atter en Formand, der saaledes staar i Spidsen for de samlede københavnske Fagforeninger *).

*) Formanden er f. T. fhv. Dekorationsmaler J. Jensen, Medlem af Københavns Borgerrepræsentation. Hovedparten af de i denne Fremstilling givne faktiske Oplysninger skyldes godhedsfuld Meddelelse fra Hr. Jensen.

Uden at gaa i det Enkelte med Hensyn til de Sager, der ligge under Repræsentantskabet, og dem, der ere overladte Syvmandsudvalget til Afgørelse — hvorom trykte Vedtægter foreligge — skal her kun fremhæves den Maade, hvorpaa det i høj Grad vigtige Spørgsmaal om Arbejdsnedlæggelse skal afgøres.

Arbejdsnedlæggelser, der ere en Følge af Brud paa positive Overenskomster hos en enkelt Mester el. lign., kunne vedtages af den enkelte Fagforening (men netop saadanne tør maaske antages i Fremtiden at blive sjældnere ved det Pres, der nu ogsaa øves fra Mesterorganisationernes Side overfor den enkelte Mester). Er der derimod Spørgsmaal om en gennemgaaende Lønforhøjelse, en Indskrænkning af Arbejdstiden eller lignende almindelig Forholdsregel for hele Faget, og Beslutninger i saa Henseende ere tagne paa vedkommende Forenings Generalforsamling — i nogle Foreninger kræves der simpel, i andre kvalificeret Majoritet til Vedtagelse af en Arbejdsnedlæggelse — skal Foreningens Bestyrelse skriftlig henvende sig til Syvmandsudvalget, endog før den henvender sig til Fagets Arbejdsgivere. Udvalget er ikke pligtigt at svare paa Henvendelsen før efter 14 Dages Forløb, for at det, om det finder det fornødent, kan indhente Oplysninger i Ind- og Udland om Forholdene i Faget m. v., før det afgiver sit Svar. Er Udvalget ikke enigt med Fagforeningens Bestyrelse, eller bliver Udvalget og Fagforeningsbestyrelsen enige om en Arbejdsnedlæggelse af almindelig Karakter, skal i begge Tilfælde Sagen forelægges det samlede Repræsentantskab. I Sager af

denne Art gælde Repræsentanternes Stemme, ifølge en i den seneste Tid tagen Bestemmelse, der nærmest kan antages at virke modererende, i Forhold til Medlemsantallet i de resp. Foreninger, de repræsentere. Repræsentantskabets Beslutning er endelig og bindende.

Forinden et Resultat herved er naaet, maa en Arbejdsnedlæggelse ikke paabegyndes eller offentliggøres, og til en Arbejdsnedlæggelse, der begyndes af en Fagforening med Tilsidesættelse af disse Forskrifter, ydes der ingen Støtte fra Fællesorganisationens Side. Vedtages derimod Arbejdsnedlæggelsen paa den her nævnte Maade, ydes der til den strikende Forening et Bidrag, som hver af de andre Foreninger opkræver hos sine Medlemmer, og som udgør mindst 10 Øre pr. Uge for hvert arbejdende Medlem (i kvindelige Foreninger mindst 5 Øre). Den strikende Forening yder dels af egne Midler, dels af de udskrevne Bidrag (i Forbindelse med frivillige) 10 Kr. pr. Uge til hvert Medlem (6 Kr. i kvindelige Foreninger), forsaavidt den er i Stand dertil; eventuelt Overskud hensættes paa de samvirkende Fagforeningers Fælleskonto. Understøttelser til den enkelte Forenings Arbejdsnedlæggelser skal saaledes hver Gang udskrives hos de andre Foreningers Medlemmer, hvad der selvfølgelig faar en vis Betydning med Hensyn til Afgørelsen om, hvorvidt Arbejdsnedlæggelse skal paabegyndes eller ikke. Offentlige Redegørelser og eventuelle Forhandlinger med Arbejdsgiverne under Arbejdsnedlæggelser maa af den strikende Forening kun ske under Samraad med Syvmandsudvalget. — I forskellige af de enkelte Foreningers Love inde-

holdes Bestemmelser angaaende Personer, der bryde Striker („Skruebrækkere“), deres Udelukkelse af Foreningen, hvis de vare Medlemmer, Nægtelse af kammeratlig Omgang med dem etc.

Fagforeningerne udgive i København Dagbladet „Socialdemokraten“ med ca. 25,000 Abonnenter og et satirisk Ugeblad. Desuden udgives af Provinsernes Fagforeninger forskellige mindre Blade; endelig udgives ogsaa nogle faglige Tidender.

De største af de københavnske Fagforeninger er Murernes med ca. 1500 Medlemmer, Tømrernes med ca. 1200, Tobaksarbejdernes med ca. 1050, Skomagernes; Smedenes og Maskinarbejdernes, Murarbejdsmændenes, Jordarbejdernes hver med ca. 1000 Medlemmer; de øvrige Foreningers Medlemstal er derunder. De Foreninger, der omfatte egentlige Fagarbejdere (Svende), have utvivlsomt den aldeles overvejende Del af samtlige Fagets Arbejdere som Medlemmer (saaledes findes af ca. 1600 Murersvende i København de ca. 1500 i Fagforeningen). I langt ringere Grad er dette naturligvis Tilfældet med Haandlangere, Arbejdsmænd, Personer, der leve af tilfældigt Sjov etc. Det hele Antal mandlige Arbejdere over 18 Aar, der have Beskæftigelse som faglige Medhjælpere ved Haandværk og Industri eller som Arbejdsmænd ved disse Erhverv eller som almindelige Daglejere eller Arbejdsmænd uden bestemt Fag og med ubestemt Virksomhed, kan for Københavns Vedkommende, ifølge Folketællingen af 1890, ansættes til ca. 35,000; deraf findes altsaa ca. 20,000 i Fagforeningerne. Af de 15,000 Overskydende vil sikkert kun en lille Brøkdal staa over Fagforenings-

medlemmerne intellektuelt og økonomisk, Massen af dem under dem, dannende Kærnen i „femte Stand“.

Det angives, at de københavnske Fagforeninger i Tiaaret 1880—90 have enkeltvis og samlet i alt forbrugt 700,000 Kr. i Anledning af Arbejdsnedlæggelser og Lock-outer. I de seneste Aar har ingen større Arbejdsnedlæggelse fundet Sted.

